

СТАН МЕТОДИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО РОБОТИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

У статті висвітлюється актуальність проблеми готовності педагогів до роботи в системі дошкільної інклюзивної освіти. Наголошено на вагомості професійної підготовки вихователів для роботи в інклюзивних закладах. Обґрунтована необхідність окремої підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ до роботи в галузі інклюзивної освіти. Здійснено аналіз методичної готовності майбутніх вихователів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, а саме: визначено показники для вивчення стану готовності майбутніх вихователів до роботи в інклюзивному закладі; зазначено обов'язки вихователів інклюзивних груп та здійснено аналіз щодо їх виконання майбутніми фахівцями; представлені результати дослідження готовності майбутніх вихователів до роботи в інклюзивному закладі. Виявлено, що стан професійних вмінь студентів до реалізації завдань дошкільної інклюзивної освіти знаходиться на недостатньому рівні. З огляду на це пропонується запровадження спеціальної дисципліни для підготовки майбутніх вихователів до роботи в інклюзивному дошкільному закладі.

Ключові слова: методична готовність, дошкільний інклюзивний заклад, майбутні вихователі, діти з особливими освітніми потребами, професійна підготовка.

На сьогоднішній день інклюзивна освіта посідає одне з провідних місць в системі національної освіти. Тому багато уваги та часу приділяється проблемі готовності фахівців у роботі в системі інклюзивної освіти. Належна професійна компетентність педагога до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами є однією з умов ефективного впровадження інклюзії. Варто зазначити, що інклюзивну освіту слід розпочинати ще в дошкільному віці, оскільки вона буде сприяти максимальній соціалізації дітей з особливими освітніми потребами, позитивно відобразиться на формуванні їхньої особистості. Тому проблема формування професійної компетентності педагога-вихователя щодо роботи в системі дошкільної інклюзивної освіти є досить актуальною.

На вагомості підготовки педагогів до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в системі інклюзивної освіти наголошують багато вчених (В.Бондар, І.Демченко, І.Кузава, І.Луценко, С.Миронова та ін). І.Демченко зазначає, що педагог в умовах інклюзії, окрім основних функцій, повинен виконувати ще й специфічні (діагностичну, корекційну та рефлексивну), оскільки лише їх поєднання забезпечить професійну компетентність педагога в роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. І.Кузава описує особливий набір професійних якостей, що дозволяє педагогу реалізувати інклюзивну практику, а саме: вміння поєднувати наявні теоретичні знання з вмілим практичним їх застосуванням, здатність до самоаналізу своєї діяльності та її наслідків; наявність позитивної мотивації до роботи в умовах інклюзивної освіти. С.Миронова наголошує на необхідності диференціації у змісті формування професійних компетенцій педагога інклюзивного закладу [1; 3 с.78; 4, с. 80]. Проте аналіз літературних джерел засвідчує, що питання професійної підготовки майбутніх вихователів до роботи в дошкільному інклюзивному закладі вивчено недостатньо. З огляду на це і було обрано проблему для дослідження.

Метою статті є висвітлення результатів аналізу стану методичної готовності майбутніх вихователів до роботи з дошкільниками з особливими освітніми потребами в системі інклюзивної освіти.

Існуюча практика засвідчує, що вихователі дошкільних навчальних закладів, на жаль, ні мотиваційно, ні змістовно не є готовими до перебування дитини з особливими освітніми потребами у своїй групі. І хоча на теоретичному рівні педагоги підтримують саму ідею інклюзивної освіти, проте не мають бажання брати на себе такі обов'язки та відповідальність [2, с. 33]. Все це можна пояснити тим, що така робота потребує належної підготовки, і не лише психологічної, а й методичної. А такий рівень підготовки у вихователів дошкільних навчальних закладів відсутній або ж недостатній. Саме тому підготовку майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзії слід розпочинати у ВНЗ.

У процесі констатувального дослідження нами вивчався стан готовності студентів до роботи в інклюзивному закладі. З цієї метою було вивчено:

1. Уявлення про дітей з різними категоріями порушень психофізичного розвитку.
2. Ставлення до інклюзивної освіти в цілому, та дошкільної як першооснови.

3. Визначення ролі вихователя в психолого-педагогічному супроводі дітей з особливими освітніми потребами.

4. Розуміння і готовність до виконання окремих елементів роботи вихователя в інклюзивній групі.

Методами дослідження були: анкетування, бесіда, твір, спеціально розроблені письмові завдання практичного характеру (виконувались індивідуально). У дослідженні брали участь студенти 4-го курсу педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка за спеціальністю: 012 Дошкільна освіта (всього 25 осіб).

Результати дослідження свідчать, що 90% студентів мають цілком реальні уявлення та елементарні знання про категорії порушень психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, 10% - мало поінформовані в цьому питанні. Як виявилось в процесі бесіди, більшість студентів безпосередньо знайомі з тими чи іншими категоріями порушень, оскільки або навчалися з такими дітьми в загальноосвітньому закладі, або живуть по сусідству з ними, або товаришують. Окрім того, варто зазначити, що великого значення у досягненні таких результатів відіграв той факт, що навчальне навантаження студентів цієї спеціальності на 3 курсі передбачало вивчення дисципліни «Основи корекційної педагогіки». Отже, студенти володіють теоретичними відомостями стосовно дітей з особливими потребами, зокрема, категорії порушень їх психофізичного розвитку: причини порушення, система закладів для дітей з особливими освітніми порушеннями та ін.

Вагомим аспектом дослідження було виявлення ставлення майбутніх вихователів до дошкільної інклюзивної освіти. Для цього їм було запропоновано написати твір, в якому вони мали описати власні міркування щодо значення інклюзії для нашої системи освіти. Результати засвідчили, що 95% опитуваних вважають інклюзивну освіту головним джерелом соціалізації дітей з особливими освітніми потребами, наприклад: *«інклюзивна освіта – це освіта, яка бачить, в першу чергу, у дитини особистість, а не порушення, які у неї є»; «інклюзивна освіта забезпечить кращу соціалізацію, а в подальшому покращить якість життя цих дітей»; «інклюзивна освіта дозволяє адаптуватись до умов суспільства, дитина зможе реалізувати себе незалежно від своїх особливостей психофізичного розвитку»; «інклюзивна освіта дасть таким дітям змогу сміятися, гратися, мріяти, як і дітям з типовим розвитком».*

Також в своїх роботах 65% студентів відзначають позитивний вплив інклюзивної освіти на наше суспільство в цілому, а саме: *«запровадження інклюзивної освіти є гарним прикладом того, що люди не повинні втрачати ту людяність і співпереживання, якого зараз і так мало у світі»; «така освіта допоможе людям відноситись до цих дітей як не до хворих, це допоможе людям змінитися на краще».* 15% студентів настільки прониклись виконанням цього завдання, що навіть описували проблеми, які на їхню думку, існують в нашому суспільстві щодо ефективного запровадження інклюзивної освіти. Наведемо приклади деяких з них: *«на сьогоднішній день інклюзивна освіта немає можливості повністю реалізуватись в освітньому середовищі тому, що держава надає недостатньо допомоги»; «з власного досвіду хочу сказати, що педагоги не хочуть брати відповідальність за цих дітей на себе»; «одна з проблем, яка існує ще в інклюзивній освіті нашої держави – це безвідповідальність батьків, коли вони віддають дитину в заклад, де їх дитина не зможе отримати допомогу, лише тому, що їм так близько».* 5% респондентів виконуючи це завдання зазначають, що хоча і усвідомлюють користь впровадження такої освіти, але водночас відчують страх відносно роботи з дитиною з особливими освітніми потребами в інклюзивному закладі. Таким чином, було з'ясовано, що більшість майбутніх вихователів виділяють і розуміють основні аспекти, які характеризують інклюзивну освіту, усвідомлюють її значення.

Студентам пропонувалось визначити, яку роль вони як вихователі, будуть виконувати в інклюзивному закладі. На думку 80% респондентів, вихователь повинен бути гуманним по відношенню до дітей з особливими освітніми потребами, але водночас бути вимогливим і при потребі суворим; в жодному разі не пристосовуватись до порушень дитини. 5% студентів вважають, що вихователь для дитини з особливими потребами буде захисником, товаришем і другою мамою. 98% опитаних стверджують, що саме на плечі вихователя лягає відповідальність за формування колективу в групі. Лише 65% студентів зазначають, що вихователь повинен відповідати і за проведення відповідного

корекційно-розвиткового виховання та навчання.

Усі майбутні фахівці акцентують увагу на тісній співпраці вихователя з командою спеціального психолого-педагогічного супроводу, проте 30% з них вважають, що потрібно співпрацювати переважно з батьками дітей з особливими освітніми потребами. Такі результати можна пояснити тим, що в наш час батьки не лише дітей з особливими освітніми потребами, але й дітей з типовим розвитком часто є безвідповідальними, а відповідно робота з ними потребує великих зусиль. Отже, аналіз результатів цього питання дозволяє зробити висновок, що близько 70% опитаних розуміють функції вихователя інклюзивного закладу, а решта респондентів зводять посадові обов'язки лише до посилення уваги щодо дітей з особливими освітніми потребами.

Порівнюючи аналіз вищевказаного питання з попереднім можна наголосити на тому, що хоча і більшість респондентів розуміє значення інклюзивної освіти, умов ефективного її впровадження, але майже половина при цьому до кінця не усвідомлює своїх безпосередніх обов'язків, функцій в реалізації дошкільної інклюзивної освіти. А це, в свою чергу, свідчить про те, що частина студентів навіть на теоретичному рівні не готові до організації спільної діяльності дітей з особливими освітніми потребами разом з дітьми з типовим розвитком.

Майбутнім фахівцям пропонували виконання практичних завдань, які відповідають обов'язкам вихователів інклюзивних груп. Згідно з нормативною базою вихователь ДНЗ повинен, зокрема:

- проводити заняття з інклюзивною групою;
- реалізовувати корекційно-розвиткові цілі;
- добирати та запроваджувати корекційно спрямовані методи навчання та виховання;
- реалізовувати прийоми індивідуального підходу;
- створювати позитивну атмосферу в групі дітей;
- організовувати дитячі розваги, ігри, дозвілля;
- співпрацювати з членами команди, в тому числі з батьками дітей.

Відповідно до цих обов'язків були розроблені такі завдання:

- скласти план самоосвіти вихователя інклюзивної групи;
- розробити тематику консультацій для батьків дитини з особливими освітніми потребами;
- розробити тематику бесіди з дошкільниками;
- у запропонованій темі заняття визначити корекційно-розвиткові цілі для дітей з особливими освітніми потребами (за нозологіями).

Зазначимо, що більшість студентів досить відповідально поставились до виконання цих завдань, що вказує на розуміння ними вагомості роботи в інклюзивних групах.

Аналіз результатів засвідчує, що 90% опитаних розуміють сам принцип підготовки до прийому у свою групу дитини з особливими освітніми потребами, з них 65% вміло та послідовно визначають етапи такої підготовки, обґрунтовують її, наприклад: *«як майбутній вихователь, я спочатку почну роботу над собою, а вже потім буду готувати і дітей і середовище до приходу такої дитини»; «на мою думку, вихователь повинен спочатку познайомитись з документами дитини, а потім запросити на зустріч дитину з батьками, щоб познайомитись з нею, побачити яка вона, чим живе»; «дуже важливо перед тим, коли дитина прийде в колектив до діток, познайомитись з нею окремо, показати їй саме приміщення садочка тому що треба встановити контакт з дитиною, яка має особливості у розвитку»; «якщо до мене в групу направлять таку дитинку, тоді я напевно почну шукати літературу, щоб краще зрозуміти з чим працювати буду, а потім домовлюсь про зустріч з батьками, щоб познайомитись і поспілкуватись з ними і їх дитиною і обов'язково підготувати дітей групи»; «спочатку знайомлюсь з паперами на дитину; потім потрібно побачити цю дитину, яка вона, як себе поводить; встановити перший контакт з дитиною і спробувати викликати хороші емоції у неї; провести роботу з батьками і цієї дитини і з батьками здорових вихованців; провести виховний захід з дітьми групи про прихід до них особливої дитини».*

25% зазначають, що будуть із задоволенням і бажанням готуватися до приходу такої дитини, але в той самий час у них не прослідковується послідовність цієї підготовки, вона набуває хаотичного характеру. Наведемо приклади деяких з них: *«я б хотіла працювати з дитиною з особливими потребами і коли буде потрібно, то буду звертатись по допомогу до батьків і до керівництва*

закладу, щоб допомогли у її вихованні»; «на вихователя покладаються великі надії для адаптації дитини з особливими освітніми потребами і тому треба зосередитись на підготовці самої групи (порозмовляти з дітьми і їх батьками, підлаштувати саме приміщення групи)»; «з самого початку потрібно звернути увагу на порушення з яким дитина прийде, які особливості її розвитку, а вже потім говорити і радитись з фахівцями як краще її соціалізувати, при цьому залучати до цього процесу батьків».

І хоча у студентів є бажання працювати з дітьми з особливими освітніми потребами, але одержані результати свідчать про деякі прогалини в знаннях, що відображаються на виконанні завдань практичного спрямування. 10% студентів не виконали завдання. Це можна пояснити відсутністю мотивації до інклюзивної освіти. Варто зазначити, що студенти вміло та якісно опрацьовували відповідну літературу, яка їм допомагала у підготовці до виконання завдання. Це є важливим моментом, оскільки вказує на серйозність і відповідальність майбутніх фахівців стосовно власної організації навчального процесу, а також наявність вміння користуватися літературними джерелами при підготовці до виконання професійних обов'язків.

Майбутнім педагогам було запропоновано розробити тематику консультацій для батьків дітей з особливими освітніми потребами (в залежності від нозологій). Для кращого розуміння і виконання цього завдання студентам пропонувалось змодельювати ситуацію, в якій вони постають як повноцінні фахівці. Результати дослідження показали, що 75% майбутніх фахівців успішно справились з виконанням цього завдання: з них 30% - виконали завдання на високому рівні, а саме: підібрані теми відповідали змісту консультації; формулювання тем відповідало тим ключовим і гострим питанням, які можуть виникати в процесі навчання та виховання інклюзованих дітей; дотримання послідовності тем; застосування творчого підходу до виконання завдання. Наведемо приклади деяких тем консультацій: «Як підготувати дитину з особливими потребами до дитячого садка»; «Індивідуальний добір ігор для дитини»; «Як виховувати самостійність у дитини з аутизмом»; «Як провести разом вихідні»; «Як проявити батьківську турботу до дитини з особливими потребами і не зашкодити їй»; «Пізнання навколишнього світу запорука успішного розвитку дитини»; «Особливості співпраці з асистентом вихователя». 45% - виконали завдання на достатньому рівні, оскільки показали репродуктивні знання. 25% - на середньому рівні, оскільки теми консультацій не мали чіткого формулювання, була відсутня послідовність запропонованих тем, спостерігалась деяка невідповідність між темою і змістом самої консультації. 5% - виявили низький рівень. Це дозволяє зробити висновок, що майбутні фахівці при бажанні і правильному налаштуванні ефективно включаються в процес виконання різноманітних завдань, спрямованих на реалізацію ефективності інклюзивної освіти.

Результати свідчать, що найскладнішим для виконання виявилось завдання щодо реалізації корекційно-розвиткових цілей. 97% студентів планувало їх формально. Респонденти теоретично пояснювали сутність корекційно-розвиткового впливу виховання на дитину, проте методично виявились неготовими. Це означає, що у процесі вузівської підготовки слід окремо передбачити зміст і методи формування спеціальних компетентностей вихователя інклюзивної групи.

Отже, загальний аналіз проведеного дослідження дозволяє зробити висновок, що майбутні вихователі на достатньому рівні володіють теоретичними основами з питань інклюзивної освіти, що свідчить про свідоме ставлення до цієї проблеми. Більшість студентів не лише розуміють і підтримують, а й навіть обґрунтовують необхідність включення дітей з особливими освітніми потребами в середовище однолітків з типовим розвитком. Також великого значення у впровадженні інклюзивної освіти студенти відводять питанням гуманізації нашого суспільства. Практично усі студенти розуміють відповідальність, яка лежить на плечах вихователя інклюзивного дошкільного закладу, оскільки вміло визначають ті складові, які повинні відповідати його професійній компетентності. Велику роль відводять майбутні фахівці роботі вихователя в команді спеціального психолого-педагогічного супроводу (хоча у студентів виникають окремі розбіжності стосовно самої взаємодії цієї команди).

Слід зауважити, що теоретична підготовка майбутніх вихователів є важливим етапом в становленні їх як компетентних фахівців в галузі інклюзивної освіти, проте знання студентів повинні бути закріплені відповідними вміннями. Як засвідчують результати дослідження, більшість студентів не можуть переносити набуті знання в практичну діяльність; застосовувати творчі підходи до

розв'язання практичних питань і завдань щодо інклюзії.

Отже, аналіз теорії та одержані практичні результати свідчать про те, що дисципліна «Основи інклюзивної освіти» забезпечує лише загальну обізнаність в галузі інклюзії, формує мотиваційну готовність та окремі практичні навички студентів. Для формування цілісної професійної компетентності майбутніх вихователів інклюзивних груп потрібна дисципліна, яка забезпечить їхню практичну готовність, наприклад «Зміст і методи роботи вихователя інклюзивної групи». У реалізації дисципліни мають переважати практичні та лабораторні заняття з максимальним використанням інтерактивних методів навчання.

З огляду на це, перспективними напрямками дослідження проблеми є розробка форм і методів формування методичної компетентності майбутніх вихователів, зокрема, до реалізації корекційно-розвиткових цілей у навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами.

Використана література:

1. **Демченко І.** Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до засвоєння педагогічних засад інклюзивної освіти [Електронний ресурс] / І. Демченко. – Режим доступу до ресурсу: ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_64/77.pdf
2. **Завальнюк О.О.** Обізнаність вихователів у проблемі інтеграції дошкільників з вадами психофізичного розвитку / О. О. Завальнюк // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / За ред. О.В.Гаврилова, В.І.Співака. – Вип. XII. Серія: соціально-педагогічна. - Кам'янець-Подільський: Аксіома. – 2009. – С. 31-34.
3. **Кузава І.** Формування професійної готовності майбутніх вихователів до впровадження інклюзивної освіти [Електронний ресурс] / І. Кузава, М. Ярмолюк // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Педагогічні науки. – 2016. – №2 (2). – С. 75-81. - Режим доступу до ресурсу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnup20162%282%2914>
4. **Миронова С.П.** Педагогіка інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник / С.П. Миронова. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2016. – С. 68-80.

References

1. **Demchenko I.** Pidhotovka majbutn'oho vchytelya pochatkovyx klasiv do zasvoyennya pedahohichnyx zasad inklyuzyvnoyi osvity [Elektronnyj resurs] / I. Demchenko. – Rezhym dostupu do resursu: ps.stateuniversity.ks.ua/file/issue_64/77.pdf
2. **Zaval'nyuk O.O.** Obiznanist' vohovateliv u problemi intehraciji doshkil'nykiv z vadamy psyhofizychnoho rozvytku / O. O. Zaval'nyuk // Zbirnyk naukovyx prac" Kam'yanec"-Podil's'koho nacional'noho universytetu imeni Ivana Ohiyenka / Za red. O.V. Havrylova, V.I. Spivaka. – Vyp. XII. Seriya: social'no-pedahohichna. - Kam'yanec"-Podil's'kyj: Akxioma. – 2009. – S. 31-34.
3. **Kuzava I.** Formuvannya profesijnoyi hotovnosti majbutnix vohovateliv do vprovadzhennya inklyuzyvnoyi osvity [Elektronnyj resurs] / I. Kuzava, M. Yarmolyuk // Naukovyj visnyk Sxidnoyevropejs'koho nacional'noho universytetu im. Lesi Ukrayinky. Pedahohichni nauky. – 2016. – №2 (2). – S. 75-81. - Rezhym dostupu do resursu: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnup20162%282%2914>
4. **Myronova S.P.** Pedahohika inklyuzyvnoyi osvity: navchal'no-metodychnyj posibnyk / S.P. Myronova. – Kam'yanec"-Podil's'kyj: Kam'yanec"-Podil's'kyj nacional'nyj universytet imeni Ivana Ohiyenka, 2016. – S. 68-80.

Смотровая О.О. Состояние методической готовности будущих воспитателей к работе в инклюзивном дошкольном учреждении

В статье освещается актуальность проблемы готовности педагогов к работе в системе дошкольного инклюзивного образования. Отмечено значимость профессиональной подготовки воспитателей для работы в инклюзивных заведениях. Обоснована необходимость отдельной подготовки будущих специалистов в вузе к работе в области инклюзивного образования. Осуществлен анализ методической готовности будущих воспитателей к работе с детьми с особыми образовательными потребностями, а именно: определены показатели для изучения состояния готовности будущих воспитателей к работе в инклюзивном заведении; указано обязанности воспитателей инклюзивных групп и осуществлен анализ по их выполнению будущими специалистами; представлены результаты исследования готовности будущих воспитателей к работе в инклюзивном заведении. Обнаружено, что состояние профессиональных умений студентов к реализации заданий дошкольного инклюзивной образования находится на недостаточном уровне. Весомым является внедрение специальной дисциплины для подготовки будущих воспитателей к работе в инклюзивном дошкольном заведении.

Ключевые слова: методическая готовность, дошкольное инклюзивное образование, будущие воспитатели, дети с особыми образовательными потребностями, профессиональная подготовка.

Smotrova O.O. The methodical readiness of would-be teachers to working in inclusive pre-school establishments

The topicality of teachers' readiness to work in the system of preschool inclusive education is being specified in the article. The importance of professional preparation of educators for work in inclusive establishments is highlighted as well. Reasonable necessity of separate preparation of future high school specialists to work in industry of inclusive education is being grounded. The analysis of methodical readiness of future educators to work with children with the special educational necessities is being carried out, namely: indexes for the study of ready of future educators condition to work in inclusive establishment defined; the duties of educators marked and an analysis of duties implementation by future specialists carried out; results of research of readiness of future educators to work in inclusive establishment presented. It is educed that the state of professional abilities of students to realization of tasks of preschool inclusive education is at poor level. It is quite important that the special discipline for the preparation of future educators in inclusive preschool establishment is to be set.

Keywords: methodical readiness, inclusive preschool establishment, future educators, children with special educational needs, professional preparation.

Стаття надійшла до редакції 31.10.2017 р.

Статтю прийнято до друку 01.11.2017 р.

Рецензент д.п.н., проф. Миронова С.П.

УДК: 376.3+616

Станецька Г.М.

**РОЗЛАДИ ЕКСПРЕСИВНОГО МОВЛЕННЯ У ДОРΟΣЛИХ
ПРИ МАРГАНЦЕВІЙ ЕНЦЕФАЛОПАТІЇ**

В даній публікації розглянуто проблеми порушення усного зв'язного мовлення у дорослих при марганцевій енцефалопатії. Описано вплив марганцю на організм людини, його роль у її життєдіяльності та основні симптоми порушення мовлення у дорослих, які розглядаються в роботах різних авторів. Зроблено висновки про важливість раннього виявлення порушення мовлення у дорослих при марганцевій енцефалопатії та надання їм логопедичної допомоги у покращенні мовленнєвих функцій.

Ключові слова: розлади мовлення у дорослих, марганцева енцефалопатія, зв'язне мовлення

Мовленнєва діяльність відіграє важливу роль у становленні особистості людини. Під мовленнєвою діяльністю розуміють діяльність людини опосередковану знаками мови, при якій формується мовне висловлювання. Відомо, що мовлення є не лише найважливішим знаряддям спілкування людей, але і засобом всебічного пізнання світу. Тому, однією з умов формування соціально активної особистості є оволодіння мовою.

Однак, дуже часто з різних причин, дорослі втрачають навички зв'язного мовлення. Це призводить до виникнення у дорослих низки проблем, які ускладнюють спілкування і обмежують можливості розвитку та адаптації людини у соціумі.

Важливе місце при обстеженні та лікуванні дорослих займає проблема порушення експресивного мовлення та виявлення шляхів її подолання.

В останні роки спостерігається зростання захворюваності у молодих та дорослих людей, пов'язане з використанням сурогатних наркотиків, які синтезовані з використанням сполук марганцю і психостимулюючих препаратів, таких як ефедрон, фенілпропаноламін, що входять до складу деяких ліків від застуди. При їх неодноразовому застосуванні виникає психічна залежність і необхідність збільшення дози препарату, що призводить до отруєння організму людини та поступового знищення нервової, серцево-судинної систем і інших органів. Це призвело до збільшення кількості людей, які мають тяжкі органічні ураження мозку, викликані токсичною дією сполук марганцю, що описано в роботах багатьох дослідників: Ю.В. Марушко [1], И.А. Григорова [2], Т.Ф. Ісмайлова [3], В.А. Яворської [4], О.С. Левіна [5, 6], А.Е. Личко [7], И.А. Носатовського [8-10], П.Т. Петрюк [11] та інші.

При вживанні сурогатних наркотиків, які містять марганець, найчастіше є уражена екстрапірамідна система. Спеціальні дослідження та емпіричний досвід свідчать, що у цих хворих спостерігаються порушення мовленнєвих функцій у вигляді дизартрій, похитування при ходьбі, падіння